

Portefeuillehouder

J. Zoetendal

Datum collegebesluit

---

5 september '19

Opsteller

Ilja van der Veen

Registratie

GF19.20059

Agendapunt

Onderwerp

Startdocument RES Fryslân

Voorstel

---

1. Deel te nemen in het traject voor de opstelling van de Regionale Energiestrategie Fryslân zoals omschreven in het Startdocument Regionale Energie Strategie Fryslân d.d. 15-7-2019.

Aanleiding

Het Nederlandse Klimaatakkoord, dat op 28 juni jl. is gepresenteerd, is de uitwerking van de klimaatafspraken van Parijs uit 2015. Het Klimaatakkoord deelt doelstellingen toe aan vijf sectoren: elektriciteit, industrie, mobiliteit, landbouw en landgebruik en gebouwde omgeving.

Fryslân is één van de 30 RES-regio's in Nederland. In Fryslân gaan 18 gemeenten, de provincie en het waterschap samenwerken met stakeholders zoals de netbeheerders, woningcorporaties, energiecoöperaties en duurzame koplopers, energieproducenten en andere bedrijven (bouw, banken, landbouw), onderwijs, natuur en milieuorganisaties in een nog te vormen "Energiealliantie".

Al in 2018 spraken VNG, IPO en UvW in het Interbestuurlijk programma met het rijk af dat de opgave voor de sector Elektriciteit en Gebouwde omgeving (warmtetransitie) vorm krijgt in Regionale Energie Strategieën. Het initiatief voor het opstellen van Regionale Energie Strategieën ligt dus in de regio en daarmee krijgen de Friese samenwerkingspartners de kans om de Friese energietransitie op regio-specifieke wijze te versnellen. Er is dus geen taakstelling voor Friesland of een van de andere RES-regio's.

Overwegingen

Bestuurlijk commitment als start

Het startdocument Regionale Energie Strategie (RES) Fryslân (zie bijlage) beschrijft hoe en onder welke voorwaarden de Friese gemeenten, de provincie, het waterschap samen met de netbeheerders, bedrijven en andere organisaties gaan werken aan een RES voor Fryslân.

Het doel van dit startdocument is het uitspreken van bestuurlijk commitment als start van het RES-proces in Fryslân, bestuurlijk bekrachtiging van de uitgangspunten, van de aanpak en van de onderlinge afspraken over randvoorwaarden zoals financiën, capaciteit en doorlooptijd.

Heerenveense ambities uitvoeren via de RES

U heeft flinke ambities neergezet in het duurzaamheidsprogramma (vastgesteld in mei 2019). We streven ernaar om van de huidige 4% duurzame energie naar de beoogde

40% duurzame energie in 2030 te komen. De RES kan helpen om die verduurzaming in gemeente Heerenveen te versnellen. De doelstellingen komen overeen. Daarom is de RES ook benoemd in het onderdeel Energietransitie van het duurzaamheidsprogramma.

De RES biedt kansen voor verduurzaming

De RES kansen voor een duurzaam Fryslân, waar Heerenveen aan bijdraagt én van kan profiteren:

- *Verduurzaming*
Een transitie van fossiele naar hernieuwbaar energiebronnen vermindert nadelige effecten van klimaatverandering in Fryslân (zeespiegelstijging, wateroverlast, hittestress) en vervuiling en maakt ons minder afhankelijk van de schaarser wordende fossiele bronnen.
- *Financiële opbrengsten blijven in Fryslân*
Het is een kans om een groter deel van de investeringen in duurzame energieprojecten in onze provincie te houden, in tegenstelling tot de huidige situatie waarin energie-gerelateerde uitgaven overwegend wegvloeien aan niet Friese partijen.
De totale kosten van het Friese energiesysteem zijn op dit moment zo'n € 950 miljoen per jaar en dat zal stijgen bij zowel een duurzame als een fossiele ontwikkeling (bron: Routekaart Fryslân 2030).
- *Banen en kennis*
Voor de werkgelegenheid in Fryslân biedt het kansen om mee te bewegen met de verandering van fossiele energiesystemen naar duurzame systemen. Hoe meer ervaring en expertise in de regio ontwikkeld en behouden wordt, des te meer dit zal bijdragen aan de regionale economie. Naar schatting gaat het om kansen voor ruim 9.500 arbeidsjaren in Fryslân tot 2030 (bron: Routekaart Fryslân 2030).
- *Innovatie*
De RES-opgave creëert tijdsdruk, nieuwe samenwerkingsverbanden en bundeling van middelen die zullen leiden tot innovaties. Innovaties op het gebied van techniek, marktintroductie, gebruikersadaptatie etcetera zouden anders minder (snel) tot stand komen. Dit versnelt de energietransitie én levert andere innovaties op snijvlakken met andere sectoren (gezondheid, leefbaarheid, etcetera).
- *Regionale samenwerking*
De overheden willen met de transitie en in samenwerking met het bedrijfsleven, kennisinstellingen en bewoners (energiecoöperaties) een positieve verandering in de samenwerking (blijvend) teweegbrengen. Deze samenwerking zal ook vruchten op andere terreinen (bijvoorbeeld in de circulaire economie) afwerpen.

Effecten

Middels de RES Fryslân draagt de gemeente Heerenveen bij aan de landelijke klimaatdoelstellingen voor een volledig duurzame energievoorziening in 2050.

Beleid en regelgeving

Met deelname van de gemeente Heerenveen aan de RES Fryslân voldoen we aan de afspraken uit het Interbestuurlijk Programma (2018) en aan het Klimaatakkoord (2019).

Financiën, risico's en beheersmaatregelen

Financiële aspecten

De proces- en organisatiekosten voor de totstandkoming van de RES1.0 worden geraamd op maximaal € 800.000. Het rijk, de provincie, het waterschap en de gemeenten dragen financieel bij aan de kosten, volgens de verdeling zoals in de bijlage van het startdocument RES Fryslân staat.

Van alle gemeenten wordt een maximale bijdrage per inwoner van € 0,30 voor het eerste jaar gevraagd. Voor de gemeente Heerenveen gaat het om een totaalbedrag van €14.939, die gedekt is uit het Duurzaamheidsprogramma. De partijen machtigen de gemeente Leeuwarden om als penvoerder op te treden, o.a. voor externe inhuur.

Personele en organisatorische aspecten

Een succesvolle RES is alleen mogelijk als alle overheden actief meedoen in dit traject. Inzet van ambtelijke capaciteit vanuit de gemeente, provincie, waterschap en netbeheerders dient te worden gedekt uit de eigen capaciteit en middelen.

In onze gemeente is dit gedekt door de ambtelijke inzet van de projectleider voor Heerenveen Aardgasvrij.

Daarnaast neemt de gemeentesecretaris dhr. Van Leeuwestijn van Heerenveen deel in het ambtelijk opdrachtgeversoverleg (ambtelijke regiegroep), met als doel een soepele totstandkoming van de RES onder grote tijdsdruk en in een complexe context.

Risico's en beheersmaatregelen

Hoofdstuk 7 van het startdocument vat de belangrijkste risico's samen. Deze risico's hebben vooral betrekking op de spanning tussen de omvang en complexiteit van de opgave, de omvang van het partnerschap en de tijdsdruk. De startnotitie is ontworpen om adequaat om te gaan met deze risico's.

Interventie ten aanzien van 'het bod' zou aan de orde kunnen komen als:

- de regio niet komt tot een gedragen bod;
- er door de RES regio-overstijgende infrastructuurproblemen ontstaan;
- een overheid niet wil deelnemen aan de RES of moeite heeft om de RES te verankeren in het omgevingsbeleid;
- een RES niet tot uitvoering komt.

Voor deze risico's zal de regiegroep zo nodig interveniëren via het middel 'goede gesprek'. Over escalatie vanuit het rijk via het 'Huis van Thorbecke' en inzet van andere instrumenten wordt nog gesproken.

Daarnaast blijft een flexibele opstelling nodig; het is realistisch om voortdurend rekening te houden met (landelijke) wijzigingen en voortschrijdend inzicht. Dit komt doordat 'niemand nog precies weet hoe de energietransitie het beste vorm kan krijgen in technische, juridische, financiële en maatschappelijke zin. De energietransitie kan pas versnellen als alle verschillende partijen samenwerken (overheid, markt, eindgebruikers en kennisinstellingen) en als nieuwe technische, financiële, juridische en sociale ontwikkelingen ondersteunend aan elkaar worden ingezet.

Vervolgaanpak

Na bestuurlijke bekrachtiging van het startdocument RES Fryslân, gaan de Friese samenwerkingspartijen aan de slag zoals voorgesteld in het startdocument.

Na de zomer starten de ambtelijk voorbereidingen voor de eerste analyses en discussies over het Friese bod en een uitvoeringsstrategie. De belangrijkste mijlpalen in dit proces zijn de deadlines voor de Concept RES en voor de RES1.0.

Voor de vaststelling van beide stukken zijn de raad en het college afwisselend aan zet:

Wat?	Wie?	Wanneer?
-------------	-------------	-----------------

Start-document	<ul style="list-style-type: none"> • Instemming door 18 gemeenteraden, Provinciale Staten en Algemeen Bestuur waterschap. 	Sept /okt 2019
concept RES aanbieden aan rijk	<ul style="list-style-type: none"> • Instemming: Gedeputeerde Staten, Burgemeester & Wethouders 18 gemeenten en DB Waterschap • Kennisgeving: 18 gemeenteraden, Provinciale Staten en Algemeen Bestuur waterschap. 	1 juni 2020
RES 1.0 aanbieden aan rijk	<ul style="list-style-type: none"> • Geaccordeerd door GS, B&W, DB Waterschap • Formeel vaststellen: 18 gemeenteraden, Provinciale Staten en Algemeen Bestuur waterschap. 	1 maart 2021
RES 2.0, etc.	<ul style="list-style-type: none"> • Formeel vaststellen: 18 gemeenteraden, Provinciale Staten en Algemeen Bestuur waterschap. 	2-jaarlijks

Communicatie

RES = 80% communicatie

De communicatie is gericht op de samenwerking binnen Fryslân; op het proces, de inhoud en draagvlak. Op het snijvlak van communicatie, draagvlak en participatie zullen diverse discussiebijeenkomsten en werksessies georganiseerd worden met de vele stakeholders.

De gemeenteraden spelen een belangrijke rol bij het betrekken van zoveel mogelijk inwoners en bedrijven. In deze voorbereidende fase van het startdocument is het nog niet gelukt om de contactmomenten met raad, inwoners en bedrijven concreter uit te werken en te plannen; dat gebeurt in het najaar 2019.

Voor de uitvoering van het uiteindelijke bod is ook samenwerking met niet-publieke partijen belangrijk (o.a. woningbouwcorporaties, de bouwsector, energiecoöperaties, banken, natuur- en landschapsorganisaties, kennisinstellingen, etcetera, die in de beoogde Friese Energiealliantie bijdragen aan de RES).

Heerenveense en regionale communicatie

De gezamenlijke Friese dynamiek en onze eigen gemeentelijke dynamiek moeten communicatief goed afgestemd worden.

Het besluitvormingstraject (rond de diverse mijlpalen) wordt niet in de 20 Friese overheden tegelijkertijd ingepland. Daardoor ontstaat de situatie dat RES-stukken openbaar zijn vanaf de eerste collegebesluiten. Vanaf dat moment kan de pers er aandacht geven en kan elke gemeente vragen krijgen. Daarom zijn er op regionaal niveau communicatiemiddelen ontwikkeld zoals een factsheet en een artikel over de start, dat de basis vormde voor ons Heerenveense persbericht (zie bijlagen).

Elke gemeente is steeds verantwoordelijk voor haar eigen informatievoorziening (voorlichter, website) n.a.v. eigen besluiten.

Onze gemeente heeft een eigen persbericht (zie bijlage) opgesteld voor als de raad instemt met het Startdocument RES Fryslân. Daarin schenken we ook aandacht voor het feit dat 10 oktober de Dag van de Duurzaamheid is: een mooi moment voor deze stap!

Gezamenlijke persuitingen passen vooral bij de momenten dat alle 20 Friese overheden besluiten hebben genomen. Een nog op te stellen gezamenlijk Fries communicatieplan voorziet in communicatiemiddelen voor deze en andere momenten.

In Heerenveen zullen we dit vertalen in een eigen communicatiekalender met een goede en regelmatige informatievoorziening naar lokale stakeholders gedurende het hele traject. Dit wordt goed afgestemd met de communicatieve uitingen van Heerenveen aardgasvrij (gemeentelijke transitievisie warmte).

Relevante informatie

- Startdocument RES Fryslân
- Factsheet RES Fryslân
- Persbericht Heerenveense deelname RES Fryslân

Het college van burgemeester en wethouders van Heerenveen,
de secretaris, de burgemeester,

de heer J. van Leeuwestijn

de heer T.J. van der Zwan

Onderwerp

RES startdocument

De raad van de gemeente Heerenveen;
gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 17 september 2019;

gelet op

- de ambities voor energietransitie in het door de raad in mei 2019 vastgestelde Duurzaamheidsprogramma 2019-2022;
- de ambities uit het Klimaatakkoord en de daaraan voorafgaande afspraken uit het Interbestuurlijk Programma van VNG, IPO, UvW en het rijk om de opgave voor de sector Elektriciteit en Gebouwde omgeving (warmtetransitie) vorm te geven in Regionale Energie Strategieën;

overwegende dat

- de Friese samenwerkingspartners het initiatief in de regio willen houden voor het opstellen van Regionale Energiestrategieën;
- de RES kansen biedt om de Friese energietransitie op regio-specifieke wijze vorm te geven;
- de RES de verduurzaming in gemeente Heerenveen helpt versnellen van de huidige 4% duurzame energie naar de beoogde 40% duurzame energie in 2030;

Besluit

Deel te nemen in het traject voor de opstelling van de Regionale Energiestrategie Fryslân zoals omschreven in het Startdocument Regionale Energie Strategie Fryslân d.d. 15-7-2019.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 10 oktober 2019,

de griffier,

de voorzitter,

mevrouw L. Roest-Jonkers

de heer T.J. van der Zwan